

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
EKONOMICKÁ FAKULTA

Mariana Považanová, Jozef Horeháj

EURÓPSKA ÚNIA 1

2012

OBSAH

OBSAH	3
CONTENT	5
ZOZNAM GRAFOV	7
ZOZNAM SCHÉM.....	7
ZOZNAM TABULIEK.....	7
ZOZNAM RÁMČEKOV.....	8
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	9
ÚVOD	11
1. PODSTATA A VÝVOJ EKONOMICKEJ INTEGRÁCIE V ZÁPADNEJ EURÓPE	13
1.1. Integrácia a jej idea pred druhou svetovou vojnou.....	13
1.2. Politické predpoklady povojnovej integrácie v západnej Európe a jej dve koncepcie	15
1.3. Vznik prvých integračných zoskupení v západnej Európe.....	17
1.4. Vznik Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Euratomu	19
1.5. Konfederalistická koncepcia integrácie	20
1.6. Vývoj Európskeho hospodárskeho spoločenstva od 60. rokov 20. storočia.....	22
1.7. Budovanie vnútorného trhu	24
1.8. Budovanie menovej únie a ďalšie rozširovanie Európskej únie	27
1.9. Vývoj integrácie v 21. storočí a jeho problémy	30
2. ÚVOD DO PRÁVA A INŠTITUCIONÁLNY SYSTÉM EURÓPSKEJ ÚNIE	34
2.1. Primárne právo Európskej únie	35
2.1.1. Zmluva o Európskej únii	36
2.1.2. Lisabonská zmluva	38
2.2. Sekundárne právo EÚ	42
2.3. Inštitucionálny systém Európskej únie	44
2.3.1. Európsky parlament	44
2.3.2. Európska komisia.....	48
2.3.3. Rada Európskej únie	51
2.3.4. Európska rada	55
2.3.5. Európsky súdny dvor	56
2.4. Spolupráca inštitúcií EÚ pri tvorbe legislatívy.....	57
2.5. Ďalšie inštitúcie Európskej únie	58
3. HOSPODÁRSKA INTEGRÁCIA V EURÓPSKEJ ÚNII.....	61
3.1. Teória hospodárskej integrácie	61

3.2. Hospodárska integrácia v Európskej únii	66
3.2.1. Rímska zmluva ako základ súčasnej integrácie	68
3.2.2. Postup integrácie od Rímskych zmlúv po súčasnosť	73
3.2.3. Hospodárska integrácia v Maastrichtskej zmluve	75
3.3. Zhrnutie postupu integrácie od Rímskych zmlúv po súčasnosť	79
4. VNÚTORNÝ TRH EURÓPSKEJ ÚNIE	85
4.1. Proces budovania vnútorného trhu	87
4.1.1. Prvé obdobie – spoločný trh, zlatý vek hospodárskeho rastu (1958 – 1973)	87
4.1.2. Druhé obdobie – obdobie eurosclerózy	89
4.1.3. Tretie obdobie – vnútorný trh a Jednotný európsky akt	92
4.2. Ekonomické efekty vnútorného trhu	95
4.3. Prínosy a riziká vnútorného trhu Európskej únie	98
4.4. Súčasné výzvy vnútorného trhu	100
4.5. Hospodárska politika v podmienkach vnútorného trhu	101
4.6. Kategorizácia hospodárskych politík podľa Lisabonskej zmluvy	105
5. CHARAKTERISTIKA HOSPODÁRSTVA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE	109
5.1. Obyvateľstvo Európskej únie	111
5.2. Ekonomická výkonnosť a ekonomická sila krajín Európskej únie	113
5.3. Nezamestnanosť v krajinách Európskej únie	117
5.4. Vývoj hospodárstva Európskej únie v ostatných rokoch	120
5.5. Stratégie rastu hospodárstva Európskej únie v druhom tisícročí	125
5.5.1. Lisabonská stratégia	125
5.5.2. Stratégia Európa 2020	126
6. ROZPOČET EURÓPSKEJ ÚNIE	129
6.1. Príjmy rozpočtu EÚ	129
6.2. Výdavky rozpočtu	131
6.3. Hlavné priority vo finančnom výhlade na roky 2007 – 2013	132
6.4. Návrh Európskej komisie na viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020	134
ZÁVER	136
SUMMARY	138
LITERATÚRA	140

CONTENT

OBSAH	3
CONTENT	5
LIST OF CHARTS	7
LIST OF SCHEMES	7
LIST OF TABLES	7
LIST OF BOXES	8
LIST OF ABBREVIATIONS	9
PREFACE	11
1. PRINCIPLE AND DEVELOPMENT OF INTEGRATION IN WEST EUROPE	13
1.1. Integration and Its Ideas in Europe up to the World War II	13
1.2. Political Preconditions of the Integration in Western Europe in the Early Post-War Period and Two Strands of Integration	15
1.3. Foundation of the Integration in Western Europe	17
1.4. Establishment of the European Economic Community and Euratom	19
1.5. Confederalistic Concept of Integration	20
1.6. Development of Integration since 1960's	22
1.7. The Single Market Programme	24
1.8. Building of the Monetary Union and Further Enlargement	27
1.9. Development of Integration in 21st Century and Its Problems	30
2. INTRODUCTION TO THE LAW AND INSTITUTIONS OF THE EUROPEAN UNION	34
2.1. Primary Legislation of the European Union	35
2.1.1. Treaty on the European Union	36
2.1.2. The Lisbon Treaty	38
2.2. Secondary Legislation of the European Union	42
2.3. Institutions of the European Union	44
2.3.1. The European Parliament	44
2.3.2. The European Commission	48
2.3.3. The Council of the European Union	51
2.3.4. The European Council	55
2.3.5. Court of Justice of the European Union	56
2.4. Cooperation of the European Institutions	57
2.5. The Other Institutions of the European Union	58

3. THE ECONOMIC INTEGRATION WITHIN THE EUROPEAN UNION	61
3.1. The Theory of Integration.....	61
3.2. The Economic Integration in the European Union	66
3.2.1. The Treaty of Rome as a Basis for the Economic Integration ...	68
3.2.2. The Integration Process since the Treaties of Rome.....	73
3.2.3. The Economic Structure of the Maastricht Treaty	75
3.3. Summary of the Integration Process since the Treaty of Rome up to Present	79
4. INTERNAL MARKET OF THE EUROPEAN UNION. THE ECONOMIC POLICY OF THE EUROPEAN UNION	85
4.1. The Process of Creating the Single Market	87
4.1.1. The First Period – Common Market nad the Golden Era of Economic Growth.....	87
4.1.2. The Second Period – The Euroclerosis Era	89
4.1.3. The Third Period – Single Market and the Single European Act	92
4.2. The Economic Effects of the Internal Market	95
4.3. Benefits and Risks of the Internal Market	98
4.4. Current Challenges of the Internal Market	100
4.5. Economic Policy in the Internal Market.....	101
4.6. Lisbon Treaty Categorization of Economic Policies	105
5. CHARACTERISTICS OF THE ECONOMIES OF THE EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	109
5.1. Population	111
5.2. Economic Performance and Economic Strength of the Countries in the European Union	113
5.3. Unemployment in the Countries of the European Union	117
5.4. Development of the European Union Economy in Recent Years.....	120
5.5. The Economic Strategies of the EU in the 21st Century	125
5.5.1. The Lisbon Strategy	125
5.5.2. Europe 2020 Strategy	126
6. THE BUDGET OF THE EUROPEAN UNION	129
6.1. Resources	129
6.2. Expenditures	131
6.3. Priorities in the Financial Framework 2007 – 2013	132
6.4. The European Commission Proposal for the Years 2014 – 2020	134
CONCLUSION.....	136
SUMMARY	138
LITERATURE	140

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1 Zastúpenie politických strán v Európskom parlamente.....	46
Graf 2 Vplyv netarifných prekážok na cenu, predané množstvo a dovoz	91
Graf 3 Príspevok členských krajín EÚ k celkovému HDP (merané v bežných cenách) Únie.....	114
Graf 4 HDP krajín EÚ v bežných cenách na jedného obyvateľa v roku 2010.....	115
Graf 5 Vývoj HDP a deficitu verejných financií v EÚ27 a eurozóne	120
Graf 6 Príjmy do rozpočtu EÚ	130
Graf 7 Rozdelenie prostriedkov v rámci finančného výhľadu na roky 2007 – 2013	133
Graf 8 Návrh viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020	135

ZOZNAM SCHÉM

Schéma 1 Trojpilierová štruktúra podľa Maastrichtskej zmluvy	37
Schéma 2 Genéza názvov zakladajúcich zmlúv	39
Schéma 3 Spolupráca inštitúcií EÚ pri tvorbe legislatívy	57
Schéma 4 Štruktúra Rímskej zmluvy	72
Schéma 5 Jednotný európsky akt – doplnok k Rímskej zmluve	74
Schéma 6 Štruktúra Maastrichtskej zmluvy	76
Schéma 7 Štruktúra Lisabonskej zmluvy	78
Schéma 8 Hlavné obdobia procesu budovania vnútorného trhu	87

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Počet kresiel poslancov EP po voľbách v roku 2009.....	46
Tabuľka 2 Plánované poradie predsedníctva v Rade Európskej únie	53
Tabuľka 3 Počty hlasov jednotlivých krajín pri hlasovaní kvalifikovanou väčšinou	54
Tabuľka 4 Pôvodné Balassove stupne integrácie	65
Tabuľka 5 Členská základňa ESUO, EHS a EÚ	79
Tabuľka 6 Postup integrácie od podpisu Rímskych zmlúv	81
Tabuľka 7 Vybrané politicko-ekonomické faktory ovplyvňujúce integráciu..	82

Tabuľka 8	Postupná spolupráca v hospodárstve definovaná zmluvami primárneho práva EÚ	84
Tabuľka 9	Priemerné tempá rastu HDP a inflácie vo vybraných krajinách	88
Tabuľka 10	Rozdelenie právomocí EÚ a členských štátov	106
Tabuľka 11	Články ZFEÚ upravujúce skúmané hospodárske oblasti	107
Tabuľka 12	Krajiny EÚ podľa protokolu	110
Tabuľka 13	Počet obyvateľov jednotlivých členských štátov EÚ v roku 2010 (v mil.)	111
Tabuľka 14	Kategorizácia krajín EÚ podľa ich ekonomickej úrovne.....	116
Tabuľka 15	Celková miera nezamestnanosti v krajinách EÚ vo vybraných rokoch.....	118
Tabuľka 16	Vybrané ukazovatele za EÚ27	121
Tabuľka 17	Súčasný stav plnenia vybraných cieľov stratégie Európa 2020...	128

ZOZNAM RÁMČEKOV

Rámček 1	Slovensko a vstup do EÚ	32
Rámček 2	Porovnanie Lisabonskej zmluvy a Zmluvy o Ústave pre Európu.....	41
Rámček 3		85
Rámček 4	Alokačný a akumulačný efekt jednotného vnútorného trhu	95
Rámček 5	Kvantifikácia ekonomických výhod vnútorného trhu.....	98
Rámček 6	Vybrané členenia krajín EÚ	116
Rámček 7	Záver summitu Európskej rady konaného v Bruseli v decembri 2011	123

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ACP – krajiny Afriky, Karibiku a Pacifiku
CU – colná únia (z angl. Custom Union)
CM – spoločný trh (z angl. Common Market)
DG – generálne riaditeľstvá
EAFRD – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EBA – Všetko okrem zbraní (z angl. Everything but Arms)
ECB – Európska centrálna banka
ECU – European Currency Unit
EFF – Európsky rybársky fond
EFSF – Európsky nástroj finančnej stability (z angl. European Financial Stability Facility)
EFSM – Európsky finančný stabilizačný mechanizmus (z angl. European Financial Stabilisation Mechanism)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EHS – Európske hospodárske spoločenstvo
EK – Európska komisia
EMS – Európsky menový systém
EP – Európsky parlament
EPC – Európske politické spoločenstvo (z angl. European Defence Community)
ES – Európske spoločenstvo
ESD – Európsky súdny dvor
ESCB – Európsky systém centrálnych bánk
ESUO – Európske spoločenstvo uhlia a ocele
EÚ – Európska únia
EZVO – Európske združenie voľného obchodu
FTA – zóna voľného obchodu (z angl. Free Trade Area)
GSP – Všeobecný preferenčný systém (z angl. General System of Preference)
HaMÚ – hospodárska a menová únia
HICP – harmonizovaný index spotrebiteľských cien
MFN – najviac zvýhodnené krajiny (z angl. Most Favoured Nation)
MMF – Medzinárodný menový fond
MSP – malé a stredné podniky
NTB – netarifné prekážky obchodu (z angl. non-tariff barriers)
OEEC – Organizácia pre európsku hospodársku spoluprácu
OSN – Organizácia Spojených národov
PPS – štandard kúpnej sily
PZI – priame zahraničné investície

SPP – spoločná poľnohospodárska politika
SZBP – spoločná zahraničná a bezpečnostná politika
WTO – Svetová obchodná organizácia (World trade organization)
ZEÚ – Zmluva o Európskej únii
ZFEÚ – Zmluva o fungovaní Európskej únie